

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД

ЗА ДЕЙНОСТТА НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ
ЗА ПЕРИОДА НОЕМВРИ 2024 – ноември 2025г.
(и за шестгодишния мандат на ръководството)

Уважаеми колеги,

Измина една година от последното Отчетно събрание през 2024, шест години от управлението на настоящото административно ръководство и три години от последното изборно събрание. Завършва мандата на сегашния Управителния съвет и вторият мандат на председателя на СБФД. Днес предстои избор на ново ръководство на СБФД, а сега представям пред вас извършеното през това време, с акцент върху последните три години и там, където смятам че е наложително, ще очертая задачите пред новия председател и УС от моя гледна точка без да ангажирам със становища.

Административна дейност.

Една от основните цели според устава на СБФД е развитието на българското кино и аудиовизия и затова ние активно участвахме в приемането на Закона за изменение и допълнение на Закона за филмовата индустрия и впоследствие в Измененията в Правилника за приложението му. В минали доклади изложих обстойно подробностите по приемането на Закона и последвалите затруднения при реализацията на филмови проекти, връщане на осигурени бюджетни средства, съдебните оспорвания на решенията на комисиите и изобщо работата на НФЦ, затова няма да бъде разглеждано подробно на това заседание. Ще спомена само, че в последния период най-после бе приет нов устройствен правилник на НФЦ, което е стъпка в правилната посока, въпреки че предвидения в него персонал, е крайно недостатъчен спрямо обема работа, вменен на Агенцията от ЗИДЗФИ. Освен това, за пореден път подчертавам, че производственият процес в киното изисква планиране и прозорливост за процедури, проектирани върху многогодишна база, например търсене на копродуценти и финансиране от европейски програми като Евроимаж, чуждестранни фондове и други източници. От друга страна финансирането на българското кино е пряко обвързано с годишния държавен бюджет, който не допуска прехвърлянето на средства извън бюджетната година. Това е сериозно

противоречие, редовно пропускано от Министерството на културата и трудно разбираемо за Министерството на финансите. Водили сме и водим разговори с различни представители на Министерство на финансите за проблема, предлагали сме варианти, включително за така наречените доверителни escrow сметки, които до голяма степен биха създали механизъм за запазване на преходния остатък. Засега без особен резултат.

Другата новина без коментар лоша или добра е публикувания за обществено обсъждане и последващо внасяне в Министерски съвет за одобрение Проект за изменение и допълнение на Правилника за приложение на ЗФИ. В тази връзка направихме следните предложения:

1. Предлагаме изменение на чл. 40е, ал. 6 с цел въвеждане на изисквания за образователен ценз на експертите, които ще се вписват в регистъра по чл.15, ал.1 от ЗФИ и които ще участват в състава на националните художествени комисии (и другите комисии) прилагащи културен тест по смисъла на Регламент (ЕС) 651/2014. Следва да се подчертае, че изисквания към членовете на художествените комисии за притежаване на съответното висше образование съществуваша до приемането на измененията на правилника през 2021 година и тяхното отпадане беше напълно лишено от основание. Наличието на специализиран образователен ценз гарантира, че за членове на комисииите ще бъдат определени хора, притежаващи необходимите знания, култура и опит, за да оценяват художествените качества на кандидатстващите проекти, поради което предлагаме изискванията за образователен ценз да бъдат въведени отново при предстоящото изменение на ППЗФИ.

В тази връзка поддържаме и настояваме да бъде запазено регламентираното в правилника разграничение при определяне на експертите, участващи в националните художествени комисии, оценяващи проекти за създаване на филми и тези, оценяващи сериали. Сега действащата регламентация осигурява гаранции, че проектите както за филми, така и за сериали ще бъдат оценявани от експерти с опит и познания в областта на киноизкуството, а експерти, тясно специализирани в производството на телевизионни сериали (предназначени предимно за излъчване в програмите на пазарно ориентираните телевизионни оператори) няма да се допускат до оценяването на филмови проекти, предвид непреодолимите драматургични и художествено-постановъчни различия в оценяването на филмовите проекти и сериалите.

Предлаганото от СБФД изменение на чл. 40е, ал. 6 от правилника е насочено към завишаване на изискванията и осигуряване на допълнителни условия за избор на високо квалифицирани експерти, които да оценяват художествените качества на кандидатстващите проекти. В тази връзка предлагаме на Министерството на културата и ИА НФЦ да обмислят необходимостта от завишаване на изискванията за професионален опит на експертите - броят на реализирани филми, необходими за вписване в регистъра по чл.15, ал.1 от ЗФИ да се увеличи от 2 филма (както е в сега действащия правилник), на 3 филма.

2. Предлагаме изменение на чл. 51а, ал. 3 с цел завишаване на изискванията към проектите, кандидатстващи за държавна помощ по схема за възстановяване на разходи. Следва да се отбележи, че визираният в алинея 3 на чл.51а раздел А от Квалификационния тест се отнася до „културното съдържание“ на кандидатстващия проект като максималният брой точки по раздел А е 16. Предвид на това считаме, че е напълно неприемливо да се допуска проект да премине теста с резултат от едва 4 точки. На практика това означава, че по отношение на проектите, кандидатстващи за държавна помощ по схема за възстановяване на разходи не се прилага никакъв културен тест. В тази връзка бихме искали да подчертаем, че Регламент (ЕС) 651/2014 не прави разграничение под каква форма се предоставя държавната помощ – като директна субсидия или чрез финансови стимули. Във всички случаи се прилагат едни и същи правила за отпускане на помощта – включително изискването за прилагане на културен тест, гарантиращ, че държавно подпомагане ще се предоставя само за създаването на културен продукт.

По тази причина предлагаме да се завиши изискването, като минималният изискуем резултат за преминаването на раздел А от Квалификационния тест бъде 12 точки.

3. Предлагаме изменение на чл. 46, ал. 5 с цел създаване на гаранции за запазване на размера на ежегодната субсидия за филмопроизводство, която, съгласно чл.17, ал.4 от ЗФИ, се определя на базата на средностатистическите бюджети на игралните, документалните и анимационните филми, произведени през предходната година. Бихме искали да подчертаем, че определянето на средностатистическия бюджет за филмопроизводство е в пряка връзка с размера на отпусканата от ИА НФЦ държавна помощ за отделен проект за игрален, документален или анимационен филм. С цел преодоляване на хипотеза на занижаване на бюджетите на

филмите, което би довело и до занижаване на размера на общата годишна субсидия за филмопроизводство, СБФД предлага допълване на чл. 46, ал. 5 като се въведе праг, под който Изпълнителният директор на ИА НФЦ няма да може да определя ежегодния максимален размер на финансовото подпомагане за проектите за производство на пълнометражни игрални и документални филми, и за анимационни филми. По този начин ще се гарантира така необходимата на сектора средносрочна предвидимост на процеса на финансиране и взаимодействие между продуценти и администрация. Следва да се отбележи, че възнагражденията в сферата на киното са се увеличили двукратно в рамките на последните три години и нашите опасения са, че намаляването на бюджетите за филмопроизводство ще доведат до невъзможност за създаване на качествени български филми.

Конкретното ни предложение за изменение на чл. 46, ал. 5 е както следва:

„(5) Ежегодно, в срок до 31 януари, изпълнителният директор на Агенцията издава заповед за определяне на максималния допустим размер на финансовото подпомагане на отделен проект по ал.1, т.1-4, който за проектите по ал. 1, т. 1, букви „в“ и „г“, т. 2, букви „в“ и „г“ и т. 3 букви „в“, „г“ и „д“, не може да е под 80% от средностатистическия бюджет за съответния вид филми за предходната година.“

4. Във връзка с провежданите обществени консултации по проекта на ПМС за изменение и допълнение на ППЗФИ, използваме случая да отбележим, че поддържаме запазването на по-голямата тежест на художествените критерии спрямо пазарните при оценката на проектите в игралното, документалното и анимационното кино както е в сега действащия правилник и което е в съответствие с препоръките и изискванията на европейските регламенти. Тук следва да се отбележи, че въпреки по-голямата тежест на художествените критерии, резултатите от проведените конкурсни сесии от ИА НФЦ по правилата на сегашния ППЗФИ ясно показват, че художествено ориентиранията автори и проекти са балансирана част от спечелилите финансиране. С оглед на това, бихме искали да обърнем внимание на следните факти:

- Относителната тежест на служебната оценка в общата оценка на проект за игрален филм е 12% (12 точки от 100 точки) – това е занижение спрямо правилата, действащи преди измененията на ППЗФИ през 2021 г. Припомняме, че

предложението на работната група към ИА НФЦ (работила по проекта от 2021 г.) беше относителният дял на служебната оценка да е дори 20%. Определеният дял от 12% на служебната оценка в сега действащия ППЗФИ не следва да бъде повече занижаван, тъй като това ще изкриви ясно регламентирания изисквания на чл.27, ал.1, т.5 от ЗФИ;

- Недопустимо и в противоречие на европейските правила е пазарният критерий да бъде определящ при оценката като културен продукт на проектите за филми. Пазарният критерий в служебната оценка е базиран на количествени показатели – реализирани продажби чрез платени гледания и разпространение в българските киносалони на предишни произведения на продуцента и режисьора. Бихме искали да обърнем внимание, че съгласно ЗФИ (чл.27, ал.1, т.5) пазарният критерий се прилага само по отношение на пълнометражните игрални филми – художествените качества на проектите в документалното и анимационното кино не се оценяват по пазарни критерии, както и следва да бъде. В действащия правилник това обстоятелство е взето предвид при определянето на относителната тежест на пазарния критерий в общата оценка (културния тест) на проектите в игралното кино и поддържаеме този баланс да бъде запазен и занапред. В противен случай има сериозен риск от изкривяване на резултатите.

- В сега действащите карти за служебна оценка е предвидено всяко произведение, за което може да бъде установено наличието на поне 7500 платени гледания да получи максималния брой точки по този критерий. Считаме, че този подход е справедлив и преодолява риска от изкривяване и манипулиране на оценяването. Възприетото в правилника възпроизвежда точно изискването на закона. Следва да се има предвид, че световната тенденция е филмите да достигат до своите зрители не само чрез разпространението им в киносалоните, а все повече чрез платените VOD платформи. Поради това броят на платените гледания, определян въз основа на продадените билети в киносалоните в България не показва действителния брой платени гледания на един филм. Тенденцията VOD платформи да изместват прожекциите в киносалоните ще се засилва, поради което смятаме, че не бива и в бъдеще да се допуска разширяване на указания в закона обхват на критерия по чл.27, ал.1, т.5, б. „б“ от ЗФИ. Считаме, че няма съмнение, че придаването на по-голяма тежест на критериите, базирани на пазарни показатели, при това касаещи предишни филми на

продуцента и режисьора, крие сериозни рискове за злоупотреби и със сигурност няма да допринесе за оценката на художествените качества на кандидатстващите за финансиране нови проекти.

Не на последно място, считаме че сега действащите критерии за оценка на художествените качества на проектите и определената им относителна тежест в общата оценка, са гаранция, че ще бъде подкрепено произведение на културата, а не пазарен продукт. Бихме искали да напомним, че киното, като изкуство, е част от формирането и изразяването на националната ни култура, и е отговорност на Българската държава, чрез Министерството на културата, да насърчава и подпомага произведения на културата, а не пазарни модели.

Следва да е ясно, че ако сега съществуващия в ППЗФИ реален баланс между художествени и пазарни критерии (доказан от резултатите от проведените конкурсни сесии по правилата на досега действащия ППЗФИ) бъде нарушен, това на практика ще обезсмисли философията за възприемане на киното като изкуство. Философия, която е водещ принцип в цялата 90-годишна история на Съюза на българските филмови дейци – възприемане на киното като изкуство и поощряване на повече зрители да гледат българско киноизкуство. Уверени сме, че по това с Министерството на културата би следвало да имаме единомислие.

Изразяваме своята убеденост, че занижаването на художествените критерии за оценка на филмовите проекти за сметка на пазарните представлява заобикаляне на изискванията на Регламент 651/2014 за прилагане на културен тест“.

Този текст бе внесен по официалния административен ред и доколкото сме информирани от директора на Агенция НФЦ предложенията ни ще се разгледат наравно с другите отправени бележки от юридическия отдел в Министерството на културата. Дали ще бъдат приети не можем да гадаем, но бъдещото ръководство трябва да следи за това и продължи да бъде активно на тази тема.

Тук искам да повторя едно наблюдение, което за съжаление се налага като правило: разединената българска филмова общност не търси достатъчно категорично отговорност от регулаторите на филмовите процеси, а именно – държавната администрация, която се възползва от слабостите на някои от представителите на общността и като

противопоставя различни групи от филмовата общност успява да оправдае бездействието и недопустимата си безидейност.

Толкова за ППЗФИ.

...

Това в най-общи линии е участието ни в процедурите по нормативната уредба. Може би изглежда лесно, но всъщност това са непрестанни срещи, писма, декларации, своевременни доклади до членовете на Съюза. Нормативната ни активност е изложена в сайта на СБФД, а по важните бяха своевременно изпращани по електронната поща на членове, което се превърна в практиката на администрацията през последните години.

Друго направление в усилията ни е стопанската дейност, в която в отчетния период се оформиха две направления: проектна дейност и грижа за собствеността на Съюза.

Проектна дейност.

Не без гордост мога да отбележа, че в двата мандата на това ръководство проектната дейност се наложи като традиция. СБФД и търговското му дружество Спектър 92 ЕООД разработиха и осъществиха проекти, финансирани от външни публични източници, с които изпълняваме идеалните цели на нашата организация, а именно – програмите на Национален фонд култура, конкурсните сесии на Национален филмов център за фестивали и програма Култура на Столична община.

По време на това ръководство всяка година списание Кино реализира по един проект по програма Критика в Национален фонд култура, която подпомага създаването на критическо съдържание. Това означава общо шест реализирани проекта с общо получено финансиране в размер на 76 222 лева. Освен това СБФД се възползвахме от разширената политика на НФК към конкурсно програмно финансиране на субектите от културния спектър след пандемията и появата на нови програми и осъществи следните проекти:

- Едногодишна програма за подкрепа на частни професионални организации в областта на изкуствата- през 2021;
- Едногодишен грант -през 2022 г.;
- Програма за възстановяване и развитие на частни културни организации- през 2023;
- Програма Създаване – устойчиви организации и фестивали /секция Литература/ през 2024 г.

Общо полученото финансиране по тези програми е в размер на 336 359 лева и заедно с останалите дейности по програмите дигитализирахме архива на списание Кино, отпечатахме годишния Алманах на списанието, разшири се значително съдържанието на списанието, което излиза всеки месец и стига до десетки хиляди последователи и специфични публики.

Паралелно с това Спектър реализира проектите, свързани с провеждането на националния фестивал на българското кино – награди на СБФД „В. Гендов“, финансирани от НФЦ по схемата за фестивали и културни прояви. Спектър продуцира четири издания на фестивала от 2022 до 2025 г. като общо полученото държавно финансиране от НФЦ бе в размер на 365 722 лева. Организатор на всички събития бе СБФД. Фестивалът се утвърди като наследник на традиционните годишни награди на СБФД, като дава възможност за представяне на всички български филми, създадени през годината, която предхожда провеждането му. През април и май на изминалата 2025 г. Спектър-92, със съдействието на ИА НФЦ, успешно проведе четвърто издание на националния фестивал на българското кино „Награди на СБФД – В. Гендов“: с участието на игрални, документални и анимационни филми, прожектирани със свободен достъп в Дома на киното и церемония по награждаването в салона на Народен театър „Иван Вазов“, излъчена по БНТ в праймтайм, в дните около празника на българската култура 24 май.

Спектър спечели общо четири проекта, финансирани от „Програма Култура“ на Столична община – два през 2021 г., един през 2024 и един през 2025 г. на обща стойност е 54 901 лева. Единият от проектите е филмов: по него през 2021 бе създаден филм-омнибус от ученици от столични гимназии със заглавие „София – моя любов“; останалите три са реализирани от екипа на списание Кино и представляват по същество тематични прожекции в различни направления в Дома на киното. Освен това през 2022 г. дружеството получи финансиране в размер на 10 000 лева по програма „Календар на културните събития за 2022 г.“ на Софийска община за текущото издание на фестивал Гендов.

Смятаме, че проектната дейност изпълнява една от основните цели, залегнали в устава на СБФД с положителния обществен отзвук и стимулиращото въздействие върху развитието на българското кино и филмова култура. В допълнение: тяхната реализацията ни позволи да придобием съвременна компютърна и печатна техника, да оборудваме

мултимедийна зала и освободиха финансов ресурс, който бе насочен към ремонт и поддръжката на имуществото.

Освен това, списание Кино разви успешно партньорство с ИА НФЦ и Столична община – СБФД сключи три поредни търговски договори с НФЦ през годините 2021/22/23 за отразяване в платформата на списанието на събития от света на киното, на българското изкуство и филми, както и със Столична община – също три поредни договора през същите години – 2020/21/22 г. Надяваме се, че тази дейност ще намери своето устойчиво продължение и в бъдеще. Договорът със Столична община за периода от септември 2025 г. до септември 2026 г. е подписан преди месец.

Тук е мястото с гордост да отбележа, че списание КИНО, изданието на Съюза на българските филмови дейци, получи Наградата на Столична община за ярки постижения в област „критика и журналистика в областта на културата“ за 2025 г. Това ми дава основание да кажа няколко думи за това уникално, единствено в България списание, което излиза без прекъсване вече 79 години. Списание КИНО е единственото специализирано издание за филмово изкуство и култура в България, което устоя на времето и запази аналитичното, професионално и академично осмисляне на процесите в изкуството. В изтеклия мандат то претърпя значителни промени: от двумесечно издание на хартиен носител от 2021 г. списанието излиза всеки месец в онлайн формат с обновена концепция и по-широк културологичен и изкуствоведски обхват с акценти върху изобразително изкуство, театър, литература, публикувайки статии, интервюта, портрети с анализ върху общокултурни проблеми из областта на аудиовизията, новите медии и технологии, както и съвременни стратегии за развитие на киното като изкуство, медия, индустрия и комуникации. Това значително увеличава аудиторията от негови читатели и разширява разпространението му не само в България. Авторите са 148 – български и чуждестранни дейци в различни области на културата, посещенията в страницата му – повече от 20 000 месечно.

В чест на 75 годишния юбилей на списанието, през 21-ва година, СБФД стартира мащабен проект, свързан с дигитализацията на пълната периодика на изданията на СБФД („Кино и Фото“, „Кино“, „Киноизкуство“ и „Филмови новини“). Проектът включва над 200 000 сканирани и обработени страници и създаде архив с пълната информация за развитието на българското кино, като осигури дигитален достъп до

създаденото досега културно съдържание за образователни цели и проучвания.

През следващата 2026 година „Кино“ предстои 80 годишен юбилей на това уникално издание и аз се надявам бъдещото ръководство да отбележи подобавашо това събитие.

Надявам се, с оглед развитието на СБФД, бъдещото ръководство да продължи работата в проектната дейност, защото сме уверени, че това изискват съвременните реалности. Именно затова подготвихме и внесохме два проекта от следващия проектен цикъл на Национален фонд Култура – единият е насочен към млади творци, а вторият е по програма Критика. Спектър също кандидатства с две проекта: в НФК (за пръв път) с проект за представяне на изложби за българското кино през 20 век и пред НФЦ и за организиране на петото издание на фестивал „Васил Гендов“ през 2026 г.

Благодарение на проектната дейност както и на цялостната икономическа политика през периода на двата мандата отбелязваме стабилно и устойчиво нарастване на традиционните годишни приходи извън приходите от проекти от 225 569 лева през 2019 г. до 327 451 през 2024 г. като приходите от наеми от недвижими имоти нарастват от 202 438 лева през 2019 г. до 290 410 през 2024 г.

Стопанска дейност.

През първите месеци на миналата година строителните дейности в почивната ни база в град Созопол завършиха. Експертната оценка на базата по текущата стопанска конюнктура към януари 2022 г. е около 3 млн. лева без ДДС, а пазарната оценка на базата към момента е още по-висока – над 7,5 милиона лева. Прогнозният годишен наем за СБФД от нея е над 50 000 лева. Имотът е с обща площ 1300 кв. м., състои се от 13 малки и големи апартамента в обособена част на сградата с отделен вход, както и от заведение – с голяма тераса на ниво партер, с площ от около 80 кв. м. След 17 години перипетии, оспорвания, съдебни дела и административни предизвикателства, през февруари 2024 г. подписахме акт 15.

УС предприе незабавни действия за отваряне на процедура за стопанисване на базата ни още същата година, като в дискусиите се оформиха два възможни подхода към ползването: единият е отдаване под наем на хотелиер, вторият е пряко стопанисване от Съюза чрез назначен

управител. И двата случая предвиждат запазване на определен брой места за съюзни членове на преференциални цени след предварителна заявка преди активната кампания на туристическия сезон. За проучване на възможностите в тази рамка се формира работна група от членове на УС, председателя на контролната комисия, главният и стопанският секретар. Публикувахме обява в специализиран сайт за недвижими имоти чрез брокер, проведе се интензивен първи кръг преговори за намиране на наемател на базата и срещи с потенциални наематели както в София, така и на място в гр. Созопол. В резултат, УС взе решение за преговори с един от тях - фирма Вижън естейтс ЕООД /дружество с реален бизнес в ресторантьорския и хотелски сектор в гр. Созопол/, договориха се подробности, подготви се прецизан текст на договор за наем на базата. За съжаление, поради закъснялото присъединяване на обекта по вина на EVN, акт 16 така и не бе издаден в рамките на годината и до сключване на договор не се стигна. През есента на 24 г. и зимата на 25 г. работната група премина към търсене на управител и анализ на варианта за собствена експлоатация. Проведоха се срещи с кандидати и съвместни посещения на място в Созопол, обсъждаха се условия, анализираха се източници на средства за обзавеждане и оборудване. Но едва юли 2025 г. акт 16, формалното разрешение за въвеждане в експлоатация, бе издаден. Уточнявам, че акт 16 се издава от комисия от община Созопол и забавянето му е свързано с изискване на общината за предварително присъединяване към електропреносната мрежа, което зависи от доставчика на електрическа енергия в региона - EVN. Положихме много усилия на местно и национално ниво, за да се завърши една почти формална процедура. След много писма, предупреждения, срещи и юридически подкани на местно и национално ниво, едва след жалба до КЕВР, базата бе включена в мрежата на захранване. Тя може да заработи през следващия летен сезон и новото ръководство на СБФД е в правото си да реши начина на експлоатация и евентуално отдаване под наем. Това ще бъде една от спешните задачи, с които новият Управителен съвет трябва да се заеме веднага след избора си, за да не се пропусне идният туристически сезон. Опитът ни досега в преговорите и срещите сочи, че евентуален наемател не би се съгласил да работи в условията на краткосрочен договор предвид голямата инвестиция, която е необходима за оборудване и обзавеждане, а договори с продължителност

надхвърляща мандата от три години са в компетенциите на общото събрание. Това ще рече, че за да се пусне в експлоатация базата през лятото на 2026г, спешно трябва да се избере кандидат, да се уговорят условията на договаряне и да се свика общо събрание в срок, който би дал на бъдещия наемател време и възможност да оборудва, обзаведе, категоризира и подготви базата за новия сезон и договори всички необходими услуги за туристите (поне 4 месеца преди сезона). Към настоящия момент има сериозен интерес от два търговски субекта – и двата с реален бизнес в сферата. С цел да се оптимизира и съкрати процедурата, работната група проведе предварителни срещи с тях, които ни дават основание да смятаме, че СБФД ще намери изгодно и устойчиво решение за експлоатация на базата в справедлив общ интерес. Резултатите от тези срещи ще бъдат предоставени на новия председател и новото ръководство на СБФД за вземане на решение.

Базата Лесидрен. Творческата база в с. Лесидрен остава една от големите ни болки и е свързана с много разочарования. Когато поех председателството, базата не работеше от много години. Противопоставих се категорично на продажбата ѝ. Противопоставих се не само тогава, противопоставях се и през годините след ред неуспешни опити да заработи. Проведохме десетки срещи с местни предприемачи, с хотелиери, с инвеститори в социални домове, зелени училища и др. Обобщението, което се налага в резултат от срещите е, че сериозното и почти непреодолимо препятствие пред потенциалните наематели, са огромните инвестиции, необходими за привеждане на базата в експлоатация – инвестиции, съизмерими с текущата ѝ цена. Междувременно общото състояние на сградния фонд все повече се влошава, въпреки че се охранява и стопанисва съвестно. Независимо дали се ползва или не всяка година тази собственост ни струва приблизително 10 000 лева – 5000 за данъци и такса битови отпадъци и още 4800 лв. за охрана и основни консумативни разходи. Това ще бъде предизвикателство пред новото ръководство на СБФД.

Творчески дом Балчик. СБФД има вечно право на ползване върху къща с двор в град Балчик, която е обявена за недвижима културна ценност. Освен текущата поддръжка, успяхме да изградим изцяло нов покрив и да ремонтираме цялата външна фасада в съответствие с изискванията, произтичащи от статута ѝ на паметник на културата и задължителното съгласуване с Националния институт за

недвижимо културно наследство към Министерството на културата. Обновихме леглата в цялата база. Освен това се наложи и спешно да осъществим и два големи ремонта след течове във ВиК мрежата.

Дом на киното. Най-голямото предизвикателство в стопански план през втория мандат, бе смяната на наемателя за Дома на киното. След продължителна и сложна процедура на конкурс, през лятото на 2023 г. УС избра фирма Амбиент ЕООД. Договорихме значително увеличение на месечния наем – фактически той беше удвоен; запазихме безплатния достъп и отстъпки за консумация за съюзните членове; договорихме мащабна инвестиционна програма в Дома – в техника, в инсталации, в ремонти като отопление и вентилация на салона, в подмяна на техническото оборудване: екран, прожекционна и озвучителна апаратура и др., а също и основни реконструкции в прилежащите пространства. При тези условия наемателят осигурява програмиране на качествена програма и безплатен достъп на съюзните членове. В изпълнение на договора през април 2024 г., в изпълнение на инвестиционната програма, беше изцяло сменена прожекционната техника на киносалона, екрана, звука, осветлението с най-нови технологии и продукти. В момента Дом на киното е оборудван с една от най-качествените в техническо отношение прожекционни и звукови системи в страната. През тази година беше подменена изцяло отоплителната и вентилационна инсталация. Все още има някои проблеми от технически характер, свързани с гладкото ѝ функциониране и настройки на системите, но сме убедени, че те ще бъдат преодолени в процеса на текуща експлоатация.

В условията на тежка конкуренция с мултиплекси и комерсиални киносалони, общ спад и промяна в нагласите на кинозрителите в европейски и световен мащаб, смятам, че заедно с наемателя успяваме да запазим и развием Дом на киното като културен хъб и център за качествено изкуство.

СБФД има добро и коректно текущо работно сътрудничество и взаимоотношения с наемателите на останалите ни имоти. Договорите им в изтеклия шестгодишен период бяха разглеждани и подновявани регулярно от Управителния съвет. Общо взето наемите бяха коригирани и увеличавани в съответствие с инфлацията. През нелекия период на пандемия, СБФД бе една от малкото организации, които успяха да запазят добросъвестното си отношение с наемателите и наемите се заплащаха своевременно, независимо от затварянето или неползването на имотите в

този период. Някои от тези договори изтичат в края на годината и предстои продължаване на срока и индексирание на наема. Договорите са сключени така, че новия председател и УС да имат възможност да вземат своите решения през началото на 2026 г.

Още няколко аспекта на стопанската дейност на СБФД: с наемателя Лидъл сме в напреднали преговори за безвъзмездно изпълнение на цялостен ремонт на ателието в Младост 4 и апартамента в Полигона, собственост на СБФД. През май 2025 г. прекратихме договора за къщата ул. „Разград“ 4 – дългогодишни наематели там бяха поредица фирми, свързани с г-н Димитър Иванов и неговия син – г-н Александър Иванов. Прекратяването на последния договор, създава възможности пред новото ръководство за намиране на решение за устойчиво стопанисване на имота. Междувременно е сключен едногодишен договор за наем с друга компания, за да не се изгуби и месец приход за Съюза. По силата на този договор, членовете на СБФД получават 20% отстъпка в ресторанта на къщата ни на ул. Разград, както и 20% отстъпка в ресторант Козел, намиращ се в непосредствена близост до блока на кинодейците.

Международната дейност.

СБФД активно присъства на европейската карта на неправителствени сдружения в областта на киното. То се изразява в членството на Режисьорската гилдия във ФЕРА /Федерация на европейските филмови режисьори/, на гилдия Критика във ФИПРЕСИ /Международна федерация на филмовите критици/, на гилдия Анимация в АСИФА /Международна асоциация на анимационния филм/ и на гилдия Сценаристи в СИФЕЖ /Международна асоциация за детско кино/. Развитието на международните контакти е фундаментален въпрос за участие в европейските и световните интеграционни процеси и в политиките за отстояване на националната идентичност.

СБФД активно участва в процесите на развитие на киното в България чрез фестивали, чествания, семинари и дискусии. Ние сме инициатор и организатор на националния операторски фестивал „Златно око“, който и тази година бе успешно организиран и проведен от операторската гилдия, СБФД и община Попово; участваме с награда в „Златна роза“ – Варна, „Златен Ритон“ – Пловдив и „Златна липа“ – Стара Загора, партнираме успешно на „София филм фест“ и „Любовта е лудост“; освен това списание „Кино“ отразява всички

фестивали, на които СБФД е съорганизатор, а гилдия критика обикновено организира и провеждането на пресконференциите и списването на фестивалните бюлетини.

Социална дейност.

В изпълнение на решението на Общото събрание УС създаде нарочна Комисия за социална дейност в състав: Председател Иван Павлов и членове: Михаил Мелтев, Весела Данчева, Мариана Вълканова и Правда Кирова със задача да преглежда молбите за парични помощи и да уведомява с мотивирани предложения УС, който взема окончателното решение. По този начин бяха подпомогнати редица колеги в неотложна нужда. Комисията предложи и Управителният съвет прие да предоставя извън активния сезон безплатно базата в Балчик за почивка на членове над 60 г. възраст. От тази възможност са се възползвали над 30 души през двете последни години.

Благодарение на инициативата и усилията на колегите оператори Емануил Захариев и Илия Данчев социалната дейност през последния мандат се съсредоточи върху опити да се обърне внимание на институциите върху един дълго време negliжиран проблем: ниските пенсии на работилите в сферата на културата и изкуството и в частност – във филмовата индустрия. Формално основание за възражение срещу това трудно може да се намери. Първо, системата на заплащане в кинематографията и телевизията преди 1989 г. е изградена върху стимулиране на творческата активност чрез високи постановъчни възнаграждения и сравнително ниско заплащане по трудов договор, а именно върху тях се начислява размера на осигурителния доход за пенсия и това формира ниска база за тяхното изчисляване. Второ, трудовият стаж на много колеги е принудително съкратен от ранното излизане на трудовата борса на работещите в аудиовизуалната сфера. След нарочно проучване между членския състав с въпроси по електронна поща и телефонен контакт установихме следното: колегите над 70 г., които получават пенсия под минималната за страната са 56, а тези, чиято пенсия е под екзистенц-минимума – 126. След това проведохме редица индивидуални срещи с депутати, с политически и административни лица за подкрепа в решаването на този болен проблем на българския преход. Обърнахме се към Министерството на културата, Комисията по култура и медии към 51-то НС и националния омбудсман. Въпреки вялата реакция на институциите, усилията ни не престанаха. На 4-ти септември тази година,

на нарочно заседание на Комисията по култура и медии към 51-то НС бяха изслушани представители на СБФД по повдигнатия от нас въпрос за ниските пенсии на колегите. На тази среща, възникна идеята за създаване на общ Фонд за подпомагане на пенсионерите в областта на изкуствата към Фонд 13 века България. Същевременно ангажирахме с въпроса и министъра на културата. Надявам се новото ръководство да продължи натиска в тази посока.

Уважаеми колеги,

Отново отбелязвам настоятелно, че политиките на СБФД през годините на нашия мандат продължават основната политика на нашата над деветдесетгодишна организация – отстояване на позициите на българското кино за създаване на високохудожествено изкуство и затвърждаване на престижа на СБФД в културното и обществено пространство.

Надявам се, новото ръководство, което ще изберем днес ще продължи развитието в тази насока.

Благодаря за вниманието.